

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Cdo/44/2024
Identifikačné číslo spisu:	2512212436
Dátum vydania rozhodnutia:	11.12.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Ján Šikuta
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:2512212436.14

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu J. zastúpeného advokátskou kanceláriou Oľga Šajdíkova - advokátska kancelária, s.r.o., Bratislava, Kašmírska 24, IČO: 50157337, proti žalovaným 1/ M. (predtým M.) a 2/ C. zastúpeným spoločnosťou G. Lehnert, s. r. o., Bratislava, Budova ORBIS, Rajská č. 7, IČO: 31347762, o určení, že nehnuteľnosti patria do bezpodielového spoluvlastníctva manželov, vedenej na Okresnom súde Piešťany pod sp. zn. 9C/327/2012, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 27. septembra 2023 č. k. 26Co/15/2023-506, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Trnave z 27. septembra 2023 č. k. 26Co/15/2023-506 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Žalobca sa žalobou domáhal, aby súd určil, že žalobca a žalovaná 1/ sú bezpodielovými spoluvlastníkmi nehnuteľností zapísaných na liste vlastníctva č. XXXX, Správy katastra H., katastrálne územie H., rodinný dom súpisného čísla XXXX, situovaný na parcele číslo XXXX/XX a parcele číslo XXXX/XX. a garáž situovaná na parcele č. XXXX/XX v podiele 1/1 (ďalej len „sporné nehnuteľnosti“). Žalobu odôvodnil tým, že so žalovanou 1/ uzatvoril 19. mája 2001 manželstvo, počas ktorého začali spoločne na pozemkoch spornej nehnuteľnosti s výstavbou rodinného domu a garáže. Pozemky, na ktorých bol postavený rodinný dom, boli v čase uzatvorenia ich manželstva vo výlučnom vlastníctve žalovanej 1/, ktorá ich nadobudla ako dar od svojej matky. Rodinný dom a garáž boli skolaudované za trvania manželstva rozhodnutím Okresného úradu v Hlohovci, odbor životného prostredia, oddelenie stavebného poriadku č. OŽP B/XXXXX/2002-LM. Výstavbu rodinného domu a garáže (ďalej len „stavba“) financovali obaja z prostriedkov patriacich do bezpodielového spoluvlastníctva manželov (ďalej len „BSM“). Napriek tomu na liste vlastníctva po dokončení stavby figurovala ako ich vlastníčka výlučne iba žalovaná 1/, nakoľko táto bola aj stavebníkom v zmysle stavebného povolenia z 24. mája 2001. Táto skutočnosť podľa žalobcu nemôže byť na jeho ujmu, ktorý stavbu budoval spolu so žalovanou 1/, svojou bývalou manželkou, ktorých manželstvo zaniklo rozvodom 23. júla 2012. Z dôvodu zhoršenia ich vzájomných vzťahov po ich rozvode, ako aj z dôvodu, že žalovaná 1/ si bola vedomá, že po rozvode sa žalobca bude domáhať vysporiadania ich BSM, previedla darovacou zmluvou z 21. júna 2011 vlastnícke právo k spornej nehnuteľnosti na žalovanú 2/, na svoju matku. Žalobca túto darovaciu zmluvu považuje

za neplatnú z dôvodu, že žalovaná 1/ ako podielová spoluvlastníčka sporných nehnuteľností nemohla sama a bez súhlasu žalobcu previesť vlastnícke právo na žalovanú 2/. Žalobca má na tomto určení naliehavý právny záujem, pretože bez tohto určenia je jeho právne postavenie ako vlastníka neisté a nemôže sa pred súdom domáhať vysporiadania BSM vo vzťahu k sporným nehnuteľnostiam.

2. Okresný súd Piešťany (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo 16. decembra 2014 č. k. 9C/327/2012-251 žalobu zamietol (I.); rozhodol o trovách konania (II.).

2.1. V odôvodnení svojho rozsudku uviedol, že žalobca v konaní preukázal existenciu naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení [§ 80 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“)]. Navrhovaným určením v porovnaní s existujúcim stavom sa môže právne postavenie žalobcu zlepšiť a uspokojivo odstrániť jeho neistota, nakoľko žalobca so žalovanou 1/, by boli zapísaní ako bezpodieloví spoluvlastníci sporných nehnuteľností, čím by v rámci konania o vyporiadanie BSM do tejto masy patrili aj tieto sporné nehnuteľnosti. Podľa názoru súdu prvej inštancie však žalobca v konaní nepreukázal, že za trvania jeho manželstva so žalovanou 1/, boli sporné nehnuteľnosti nadobudnuté do ich BSM. Vykonaným dokazovaním mal za preukázané, že sporné nehnuteľnosti, ktoré kataster vedie ako vlastníctvo žalovanej 2/, boli síce nadobudnuté za trvania ich manželstva, avšak iba za finančné prostriedky darované žalovanej 1/ jej rodičmi (žalovanou 2/ a jej manželom), teda za prostriedky patriace do výlučného (oddeleného) majetku žalovanej 1/. Sporné nehnuteľnosti preto netvorili a ani netvorila predmet BSM žalobcu a žalovanej 1/.

2.2. Súd mal za preukázané, že vôľou žalovanej 2/ bolo darovať finančné prostriedky žalovanej 1/. Dôkazné bremeno, že medzi žalovanými 1/ a 2/ boli okrem darovacích zmlúv fakticky uzatvorené aj zmluvy o pôžičke takto prešlo na žalobcu aj v tom, že pokiaľ zmluva o pôžičke je reálnym kontraktom, bolo na žalobcovi preukázať, že na základe týchto zmlúv sa skutočne plnilo, t. j. že na základe Zmluvy o pôžičke z 20. októbra 2001 žalovaná 2/ 20. októbra 2001 odovzdala žalovanej 1/ sumu 1.500.000 Sk a na základe Zmluvy o pôžičke z 19. júna 2002 sumu 2.000.000 Sk. Dôkazné prostriedky na preukázanie týchto skutočností žalobca v konaní neprodukoval, ani nenavrhol vykonanie takéhoto dôkazu. Súd v odôvodnení poukázal na tvrdenie žalobcu vo vyjadrení z 23. júna 2014, v ktorom uviedol, že z konania žalovaných 1/ a 2/ bolo celkom zrejmé, že ich konanie pri uzatváraní predmetných zmlúv bolo jasne motivované cieľom vyhnúť sa daňovej povinnosti, pričom ozrejmil svoj myšlienkový postup, na základe ktorého aj citovaním zákonnej úpravy týkajúcej sa dani z darovania, dospel k uvedenému záveru, čím sám pripustil, že skutočnou vôľou žalovaných 1/ a 2/ nebolo finančné prostriedky požičať, ale ich darovať.

2.3. Súd prvej inštancie neprisvedčil tvrdeniam žalobcu, že poskytnuté finančné prostriedky vo výške 3.500.000 Sk boli poskytnuté bez právneho dôvodu, keďže boli poskytnuté darovaním, a teda nemohli predstavovať bezdôvodné obohatenie patriace do masy BSM, keďže v konečnom dôsledku došlo 5. februára 2003 aj k prehláseniu žalovanej 2/, že 5. februára 2003 došlo k uzatvoreniu darovacej zmluvy, ktorou došlo k splateniu pôžičky z 19. júna 2002 v sume 2.000.000 Sk.

2.4. Vzhľadom na to žalobu zamietol ako neopodstatnenú. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 a § 151 ods. 7 O.s.p..

3. Krajský súd v Trnave (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobcu rozsudkom zo 17. mája 2016 sp. zn. 26Co/154/2015 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil (I.) a rozhodol o trovách konania (II.).

3.1. K odôvodneniu svojho rozsudku uviedol, že vec prejednal v medziach daných rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 212 ods. 1 O.s.p.) na nariadenom odvolacom pojednávaní (§ 214 ods. 2 O.s.p.), na ktorom doplnil dokazovanie výsluchom procesných strán, ako aj oboznámením listinných dôkazov (§ 213 O.s.p.) dospel k záveru, že napadnutý rozsudok treba považovať vo výroku za správny (i keď na základe iného právneho posúdenia) a potvrdiť ho (§ 219 ods. 1 O.s.p.). Doplneným dokazovaním považoval za preukázané, že žalobca sa v lete 2011 dozvedel, že žalovaná 1/ darovacou zmluvou z 21. júna 2011 previedla sporné nehnuteľnosti do vlastníctva svojej matky - žalovanej 2/. Ako predbežnú riešil otázku neplatnosti darovacej zmluvy, dôvody jej neplatnosti ale nezistil. Dospel k záveru, že ak žalobcom namietané okolnosti zakladali relatívnu neplatnosť darovacej zmluvy, neprehliadnuteľným bolo, že žalobca sa včas nedovolal jej relatívnej neplatnosti, preto táto otázka nemohla byť predmetom prieskumu odvolacieho súdu. Vychádzajúc z § 40a zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka (ďalej len „Občiansky zákonník“) odvolací súd konštatoval, že relatívna neplatnosť právneho úkonu je založená na

vyvrátiteľnej domnienke platnosti tohto právneho úkonu; ak oprávnené osoby neuplatnia právo dovolať sa neplatnosti právneho úkonu, hľadá sa na úkon ako na platný, i keď by prípadne bol daný dôvod relatívnej neplatnosti. Na relatívnu neplatnosť súd prihliada len na návrh oprávnenej osoby. Právo dovolať sa relatívnej neplatnosti právneho úkonu sa premlčuje vo všeobecnej trojročnej premlčacej dobe (§ 101 Občianskeho zákonníka), ktorá plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz. V danom prípade nebolo možné priznať účinky dovolania sa relatívnej neplatnosti tomu, že žalobca v žalobe poukázal na zásadu, podľa ktorej nikto nemôže previesť na iného viac práv, než má sám. Samotný odkaz na túto zásadu je nepostačujúci; za nepostačujúci ho treba považovať aj v prípade, že by darovacia zmluva bola relatívne neplatný úkon urobený iba jedným z manželov vo veci nie bežnej, ktorý sa týka majetku v BSM, a to i s poukazom na rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky z 22. augusta 1998 sp. zn. 26Cdo/1336/98. Podľa tohto rozhodnutia zákon ponecháva uplatnenie relatívnej neplatnosti na vôľu osoby dotknutej vadným právnym úkonom, preto ani skutočnosť, že táto osoba si je vady právneho úkonu vedomá a v súdnom konaní na ňu upozorní, ešte neznamená, že sa relatívnej neplatnosti dovoláva. I v prípade, že by bol právny úkon darovacej zmluvy postihnutý vadou spočívajúcou v tom, že by tento právny úkon vo veci nie bežnej, ktorý sa týka spoločnej veci urobil len jeden z manželov nemožno považovať za dovolanie sa relatívnej neplatnosti len vyjadrenie žalobcu k návrhu, že nikto nemôže na iného previesť viac práv než má on sám ako ani vyjadrenie o neplatnosti darovacej zmluvy z dôvodu, že žalovaná 1/ nemohla sama a bez súhlasu preniesť vlastnícke právo na žalovanú 2/. Preto sa podľa názoru odvolacieho súdu žalobca jasným, určitým právnym úkonom nedovolal relatívnej neplatnosti právneho úkonu do uplynutia premlčacej doby (21. júna 2014), žalované uplatnili námietku premlčania pre prípad, že by sa žalobca svojím vyjadrením na odvolacom pojednávaní mienil dovolávať relatívnej neplatnosti tohto právneho úkonu.

3.2. Odvolací súd vzhľadom na to rozsudok súdu prvej inštancie, ktorý je vo výroku vecne správny, potvrdil (i keď na skutkovom a právnom závere, ktorý je odlišný od súdu prvej inštancie).

4. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie s tým, že: a/ súdy mu nesprávnym procesným postupom znemožnili, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces [§ 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“)], b/ napadnutý rozsudok odvolacieho súdu závisel od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b) CSP).

5. Senát 3C Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací dovolanie žalobcu uznesením zo 17. mája 2017 sp. zn. 3Cdo/228/2016 odmietol (I.); rozhodol o trovách konania (II.).

5.1. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že riadiac sa (v čase rozhodovania o dovolaní) platnými právnymi závermi vyjadrenými v rozhodnutí veľkého senátu občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu (uznesenie z 19. apríla 2017 sp. zn. 1VCdo/2/2017), skúmal prípustnosť dovolania žalobcu len podľa ustanovenia § 420 CSP. Nezaoberal sa prípustnosťou jeho dovolania z hľadiska ustanovenia § 421 CSP.

5.2. Namietanú procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP vyriešil s odkazom na zjednocujúce stanovisko R 2/2016, právna veta ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b) O.s.p.. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f) O.s.p.“. Podľa jeho názoru v danom prípade obsah spisu nedával žiadny podklad pre uplatnenie druhej vety stanoviska R 2/2016.

5.3. Podstatnú časť dovolacích námietok žalobcu, a to aj v súvislosti s ním tvrdenými procesnými chybami vyhodnotil ako nie namietaný procesný postup, ale právne posúdenie veci. Realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi neznemožňuje právnym posúdením (viď R 54/2012 a 1Cdo/62/2010, 2Cdo/97/2010, 3Cdo/53/2011, 4Cdo/68/2011, 5Cdo/44/2011, 6Cdo/41/2011, 7Cdo/26/2010 a 8ECdo/170/2014)

5.4. Z týchto dôvodov dospel najvyšší súd k záveru, že dovolanie žalobcu nebolo podľa § 420 písm. f) CSP prípustné, preto dovolanie žalobcu odmietol podľa § 447 písm. c) CSP.

6. Na základe sťažnosti žalobcu Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) v náleze z

13. marca 2020 sp. zn. II. ÚS 559/2018-64 (ďalej len „nález I“) konštatoval, že uznesením najvyššieho súdu zo 17. mája 2017 sp. zn. 3Cdo/228/2016 bolo porušené základné právo žalobcu na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Z uvedeného dôvodu ústavný súd toto uznesenie najvyššieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

6.1. V odôvodnení nálezu uviedol, že najvyšší súd na námietky sťažovateľa (žalobcu) o nedostatočnom odôvodnení rozsudku odvolacieho súdu pre absenciu primeranej odpovede na ním formulovanú zásadnú námietku o dôvodoch neplatnosti darovacej zmluvy a s tým súvisiacu námietku o jeho formalistickom prístupe primerane nereagoval. Úlohou najvyššieho súdu bolo posúdiť všetky námietky sťažovateľa a vo veci opäť rozhodnúť a svoje právne závery riadne a dostatočne odôvodniť.

7. Najvyšší súd po vrátení veci ústavným súdom na ďalšie konanie dovolanie žalobcu opätovne prejednal a rozhodnutím z 28. apríla 2021 sp. zn. 3Cdo/80/2020 ho odmietol. Opätovne sa zaoberal prípustnosťou dovolacieho dôvodu žalobcu podľa § 420 písm. f) CSP, zároveň však aj dovolacím dôvodom žalobcu podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

7.1. Dovolací súd mal za to, že odvolací súd dostatočným a zrozumiteľným spôsobom zdôvodnil žalobcove argumenty, týkajúce sa otázky relatívnej neplatnosti pričom poukázal (len) na strany 5 a 6 rozhodnutia odvolacieho súdu. V súvislosti s uvedeným najvyšší súd vo svojom rozhodnutí poznamenal, že rozhodnutie odvolacieho súdu nevníma za také, ktoré by svojím zdôvodnením nedal odpovede na všetky relevantné a s prípadom súvisiace otázky zo strany žalobcu. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP preto nepovažoval to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa. V ďalšom dovolací súd námietky dovolateľa (i keď ním uvedené stále v zmysle § 420 písm. f) CSP) považoval za námietky voči právnomu posúdeniu, právnym záverom súdu. Najvyšší súd teda vyslovil, že realizácia procesných oprávnení (v zmysle § 420 písm. f) CSP) sa strane konania neznemožňuje právnym posúdením. Preto namietané právne závery, resp. právne posúdenie hodnotil a skúmal v rámci ďalšieho dovolacieho dôvodu, ktorý namietal, a to v rámci § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

7.2. V zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) CSP žalobca nastolil otázku, (ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená), a to otázku: „Ako má byť urobené dovolanie sa relatívnej neplatnosti právneho úkonu, aby vyvolalo právne účinky?“. Podľa názoru dovolacieho súdu žalobcom vymedzená právna otázka, o forme, alebo náležitostiach inštitútu dovolania sa relatívnej neplatnosti, bola v rozhodovacej praxi Najvyššieho súdu Slovenskej republiky už vyriešená. Dovolací súd preto poukázal na tieto rozhodnutia (rozsudok najvyššieho súdu z 31. augusta 2010 sp. zn. 5Cdo/211/2009, rozsudok najvyššieho súdu z 25. novembra 2020 sp. zn. 6Cdo/89/2018, rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 31. mája 2016 sp. zn. 5Cdo/429/2014), z ktorých aj vyňal a použil pre prípad relevantné úryvky. Z toho dôvodu dovolací súd dospel k záveru, že žalobca v dovolaní nedôvodne tvrdí, že jeho dovolanie je prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, nakoľko ním nastolená otázka už bola riešená v praxi dovolacieho súdu.

8. Na základe sťažnosti žalobcu Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) v náleze z 23. júna 2022 sp. zn. I. ÚS 206/2022-61 (ďalej len „nález II“) konštatoval, že uznesením najvyššieho súdu z 28. apríla 2021 sp. zn. 3Cdo/80/2020 bolo porušené základné právo žalobcu/sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Ústavný súd k záveru, že najvyšší súd jeho vyslovený názor v náleze I rešpektoval iba zdanlivo a uviedol, že: „Odôvodnenie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu vo vzťahu k záveru, že prípustnosť dovolania sťažovateľa z § 420 písm. f) CSP nevyplýva, keďže „odvolací súd sa na strane 5 a 6 svojho rozhodnutia podrobne venoval právnemu inštitútu relatívnej neplatnosti právneho úkonu, uviedol dôvody, na základe ktorých dospel k právnemu záveru, že žalobca sa počas plynutia premlčacej doby nedovolal relatívnej neplatnosti darovacej zmluvy spôsobom, ktorý je podľa právneho názoru odvolacieho súdu právne účinný. Podľa názoru dovolacieho súdu vyššie uvedený rozsah odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu v ničom neopodstatňuje tvrdenie dovolateľa, že odvolací súd svoje rozhodnutie neodôvodnil spôsobom priečiacim sa zákonu.“, ústavný súd nepovažuje za dostatočné ani presvedčivé, keďže (stále) neobsahuje odpovede na sťažovateľom uvádzané argumenty o relatívnej neplatnosti darovacej zmluvy.“. Z uvedeného dôvodu ústavný súd toto uznesenie najvyššieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

9. Najvyšší súd sa vzhľadom na to (po vrátení veci na ďalšie konanie) opätovne zaoberal prípustnosťou

dovolacieho dôvodu žalobcu podľa § 420 písm. f) CSP, zároveň aj dovolacím dôvodom žalobcu podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Rozhodnutím z 24. januára 2023 sp. zn. 1Cdo/135/2022 rozsudok Krajského súdu v Trnave zo 17. mája 2016 sp. zn. 26Co/154/2015 zrušil a vrátil na ďalšie konanie.

10. Podľa najvyššieho súdu mal odvolací súd v zhode s nálezom ústavného súdu zrozumiteľne a chronologicky uviesť proces a postup pri jeho tvorbe rozhodnutia, a to najmä v otázke posúdenia neplatnosti právneho úkonu [§ 40a zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“)] - darovacej zmluvy, a to právne účinným spôsobom. Podľa dovolacieho súdu odvolací súd len poukazom na rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 26Cdo/1336/1998 z 22. augusta 1998 konštatoval, že sťažovateľ sa nedovolal relatívnej neplatnosti darovacej zmluvy, pričom žalobca tvrdil, že žaloba zachytáva jeho prejav vôle, a vyplýva z nej, že bol adresovaný všetkým dotknutým účastníkom spornej darovacej zmluvy, obsahuje konštatovanie o jej neplatnosti, ako aj informáciu o konkrétnej vytýkanej vade, ktorá bola príčinou jeho podmienenej platnosti, a vzhľadom na skutočnosť, že označený prejav jeho vôle bol súčasťou žaloby, umocňuje predpoklad, že jeho vôľou bolo zvrátiť účinky namietaného právneho úkonu (darovacej zmluvy), a tým obnoviť pôvodný vlastnícky stav.

11. Dovolací súd mal za to, že odôvodnenie rozhodnutia dovolacieho súdu nebolo postačujúce, nakoľko nedáva dostatočnú odpoveď na podstatnú otázku dovolateľa k danej problematike.

12. Z týchto dôvodov dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalobcu v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP je dôvodné. Dovolacím dôvodom podľa § 421 ods. 1 CSP sa dovolací súd vzhľadom na dôvodnosť dovolacieho dôvodu podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP nezaoberal, a to vzhľadom na skutočnosť, že napadnuté rozhodnutie krajského súdu bolo potrebné zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

13. Krajský súd v Trnave opätovne prejednal odvolanie žalobcu rozsudkom z 27. septembra 2023 č. k. 26Co/15/2023-506 napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil (I.); rozhodol o trovách žalovaných 1/ a 2/ (II.) a o trovách žalobcu (III.). Rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil z dôvodu jeho vecnej správnosti, plne sa stotožnil s rozhodnutím, s vykonaným a vyhodnoteným dokazovaním, ktoré viedlo k správnym skutkovým zisteniam a v celom rozsahu zdieľal jeho právny záver vo veci.

14. V prejednávanej veci bola spornou a odvolaním žalobcu nastolenou otázka či peňažné prostriedky boli žalovanou 2/ poskytnuté žalovanej 1/ titulom darovacej zmluvy alebo zmluvy o pôžičke. Odvolací súd uviedol, že závery súdu prvej inštancie o tejto otázke považoval za dostatočné. V zhode so súdom prvej inštancie mal za to, že žalobcom tvrdené požičanie peňažných prostriedkov žalovanou 2/ žalovanej 1/ nebolo preukázané a odvolací súd poukázal na odôvodnenie preskúmaného rozsudku súdu prvej inštancie na posledný odsek na strane 13 a strana 14 odôvodnenia, v ktorých boli uvedené výsledky vykonaného dokazovania a závery z nich plynúce. Súd prvej inštancie vykonané dokazovanie vyhodnotil v zmysle zásad upravených v ustanovení § 132 Občianskeho súdneho poriadku, aktuálne § 191 ods. 1 Civilného sporového poriadku. Odvolací súd zhodne so súdom prvej inštancie bol názoru, že v danej veci bolo podstatnou skutkovou okolnosťou, že k platnému uzatvoreniu zmlúv o pôžičke nedošlo. Odvolacia námietka žalobcu o nesprávnom zistení skutkového stavu súdom prvej inštancie bola tak nenáležitá. Súd prvej inštancie pri posúdení otázky, či nehnuteľnosť patrí alebo nepatrí do BSM, správne zohľadnil, či nehnuteľnosť bola nadobudnutá za trvania BSM, kým bola nadobudnutá a z akých prostriedkov.

15. Odvolací súd v rozhodnutí oprel svoje odôvodnenie o doterajšiu judikatúru súdov Slovenskej republiky, ktorá napríklad aj v R 49/1973 dospela k záveru, že vec nadobudnutá za trvania manželstva sa stane predmetom BSM, pokiaľ nie je obstaraná za finančné prostriedky, ktoré sú majetkom výlučne len jedného z manželov. V stanovisku R 42/1972 bol vyslovený záver, že pri nadobudnutí veci z prostriedkov patriacich jednak do BSM jednak do osobného majetku niektorého z manželov sa takto nadobudnuté veci stávajú predmetom BSM bez ohľadu na rozsah použitých prostriedkov z BSM. Súdna prax dospela tiež k záveru, že do BSM nepatrí ani vec získaná (kúpou, výmenou) za prostriedky patriace

do oddeleného majetku jedného z manželov len v prípade, ak ide o vec nadobudnutú za trvania manželstva kúpou (nie dedičstvom alebo darom), pričom na jej zakúpenie neboli použité len finančné prostriedky patriace výlučne jednému z manželov, v takom prípade ide o vec, na ktorú sa nepochybne vzťahuje zákonné ustanovenie § 143 Občianskeho zákonníka, t. j. vec, ktorá do BSM patrí. Podľa rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 3Cz/57/1978 ak manželia nadobudli vec za trvania manželstva za finančné prostriedky, ktoré pochádzali zo spoločnej pôžičky, z darov a zo spoločných úspor, stala sa táto vec predmetom BSM.

16. Podľa odvolacieho súdu dospel súd prvej inštancie k správne právnemu záveru (na základe správne zistených skutkových záverov) v tom, že k nadobudnutiu vlastníctva k predmetnej nehnuteľnosti počas trvania BSM žalobcu a žalovanej 1/ došlo len výlučne z prostriedkov žalovanej 1/. Súd prvej inštancie správne vyhodnotil, že zmluvy o pôžičke z 20. októbra 2001 a z 19. júna 2002 sú neplatné. Zmluva o pôžičke má reálny charakter, vznik právneho vzťahu z pôžičky predpokladá nielen zmluvné dojednanie strán, ale aj skutočné odovzdanie predmetu pôžičky (odovzdanie peňazí alebo bezhotovostný prevod dohodnutej sumy). K zmluve o pôžičke nedochádza (a právny vzťah z pôžičky nevzniká) len na základe dohody strán, ale až skutočným odovzdaním predmetu pôžičky dlžníkovi. Pri peňažnej pôžičke splní svoj záväzok prenechať dlžníkovi peniaze nielen ich odovzdaním dlžníkovi v hotovosti, ale aj formou bezhotovostného platobného styku, t. j. bezhotovostným prevodom na účet dlžníka, poprípade podľa dohody zmluvných strán na dlžníkom označený účet tretej osoby, ku ktorému má dlžník dispozičné oprávnenie (viď NS SR sp. zn. 33Cdo/3912/2010). Žalobca neunesol dôkazné bremeno a nepreukázal, že predmetné nehnuteľnosti, ku ktorým sa domáhal určenia vlastníctva, boli nadobudnuté z finančných prostriedkov patriacich do BSM, nepreukázal, že by došlo k platnému uzatvoreniu zmlúv o pôžičke medzi žalovanou 2/ a žalovanou 1/, keď tieto uzatvorenia zmlúv o pôžičke účinne popreli tvrdiac, že išlo o dar.

17. Ďalšie odvolacie argumenty žalobcu ako i poukaz na judikatúru vyšších súdnych autorít týkajúcu sa či už simulovaných právnych úkonov či nadobudnutia veci do bezpodielového vlastníctva z pôžičky poskytnutej len jednému z manželov odvolací súd považoval pre rozhodnutie vo veci samej za nerozhodné. Rovnako na ďalšiu argumentáciu odvolateľa, už nespôsobilú ovplyvniť posúdenie rozsudku súdu prvej inštancie, odvolací súd nepovažoval za potrebné reagovať špecifickou odpoveďou.

18. Rozsudok odvolacieho súdu napadol žalobca dovolaním (ďalej aj „dovolateľ“), ktorého prípustnosť vyvodzoval z ustanovenia § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a) a b) Civilného sporového poriadku. Žiadal, aby dovolací súd rozsudok krajského súdu zrušil a vec vrátil súdu na ďalšie konanie.

18.1. Dovolateľ napádal nedostatky odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu z dôvodu neudržateľnosti argumentácie obsiahnutej v napadnutom rozsudku odvolacieho súdu keď pristúpil k tomu, že sa len stotožnil s argumentáciou obsiahnutou v rozsudku prvoinštančného súdu, avšak žalobca sa nedozvedel čo spôsobilo obrat odvolacieho súdu. Odvolací súd postupoval tak, že najskôr prvostupňové rozhodnutie potvrdil ale pre potvrdenie výroku použil iné (neudržateľné) argumenty a následne (po zrušení jeho rozhodnutia dovolacím súdom) toto konanie ukončil rozsudkom, v ktorom potvrdil výrok prvostupňového súdu postupom podľa § 387 ods. 2 CSP a tým, že sa v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením napadnutého rozhodnutia a obmedzil sa len na konštatovanie správnych dôvodov rozsudku súdu prvej inštancie.

18.2. Vo vzťahu k arbitrárnosti postupu odvolacieho súdu uviedol, že sa neúnúval vysporiadať s argumentami žalobcu, pre ktoré považoval rozsudok súdu prvej inštancie za nesprávny, nezákonný, v rozpore so zisteným skutkovým stavom a s judikatúrou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, a to napriek tomu, že pôvodne sa ani tento súd s dôvodmi rozhodnutia prvostupňového súdu nestotožnil. Pokiaľ išlo o predmetné zmluvy prvostupňový súd uviedol, že mal za preukázané, že vôľou žalovanej 2/ bolo darovať finančné prostriedky žalovanej 1/, a že k uzavretiu žiadnej zmluvy o pôžičke vlastne nedošlo, nakoľko zmluva o pôžičke je reálny kontrakt a žalobca nepreukázal, že by sa na základe týchto zmlúv akékoľvek plnenie poskytlo. Súd uviedol, že žalobca sám poukázal na tú skutočnosť, že úmyslom žalovaných bolo sa zrejme vyhnúť daňovej povinnosti, a že týmito zmluvami zrejme iba zakrývali úmysel spočívajúci v poskytnutí daru. Súd v napadnutom rozhodnutí konštatoval, že žalovaná 2/ poskytla žalovanej 1/ peňažné prostriedky na výstavbu rodinného domu a garáže. Podľa dovolateľa ak je spísaná

zmluva deklarujúca vôľu účastníkov právneho vzťahu, došlo k odovzdaniu peňazí, bolo teda zarážajúce ako mohol súd dospieť k záveru, že k vzniku zmluvy o pôžičke medzi žalovanou 1/ a 2/ nikdy nedošlo z dôvodu, že zmluva o pôžičke je reálny kontrakt a k fyzickému odovzdaniu peňazí nikdy nedošlo, k tomuto argumentu žalobcu sa odvolací súd judikatúrou vôbec nevysporiadal. Prvostupňový súd v napadnutom rozhodnutí tvrdil, že záver o tom, že nešlo o pôžičku vyvodil z toho, že žalovaná 2/ pôžičku od žalovanej 1/ nikdy nevymáhala. Úmysel darovať peniaze bol súdu zrejmý. Súd však opomenul skutočnosť, že žalovaná 1/ na žalovanú 2/ previedla rodinný dom a garáž a v súčasnosti je vlastníkom nehnuteľností žalovaná 2/, ak nešlo o pôžičku prečo žalovaná 1/ previedla na žalovanú 2/ vlastnícke právo k nehnuteľnostiam bezodplatne. Aj v tejto časti bolo odvolaním napadnuté rozhodnutie okresného súdu opätovne nepreskúmateľné.

19. Dovolateľ opätovne poukázal na rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej republiky vo veci sp. zn. 21Cdo/4901/2007 a 29Cdo/457/2011, ktoré boli bližšie špecifikované v bode 1. odvolania. Ak by ale súd mal za to, že medzi žalovanými 1/ a 2/ malo ísť v prípade poskytnutia všetkých peňažných prostriedkov žalovanou 2/ žalovanej 1/, ktoré jej poskytla za účelom výstavby rodinného domu a garáže, o dar, potom dovolateľ opätovne poukázal na skutočnosť, že takýto disimulovaný právny úkon musí byť v zmysle vyššie uvedeného v súlade s § 39 Občianskeho zákonníka.

19.1. Dovolateľ dal do pozornosti súdu, že podľa § 39 Občianskeho zákonníka je absolútne neplatný aj právny úkon, ktorého obsah alebo účel síce nie je v priamom rozpore s dikciou zákona, ale svojím obsahom alebo účelom zákon obchádza. Právnymi úkonmi in fraudem legis sú teda také právne úkony, ktoré vo svojich dôsledkoch vedú k nedodržaniu zákona. V tomto prípade právny úkon formálne zodpovedá zákonnej norme, ale v konečnom dôsledku vznikajú, menia sa alebo zanikajú práva a povinnosti, ktoré sú v rozpore s účelom a zmyslom zákona. Obchádzanie zákona je postavené na úroveň konaniu v rozpore so zákonom, keďže právne úkony, ktoré odporujú duchu a účelu zákona, predstavujú materiálne rovnaké porušenie zákona, ktoré sú v rozpore priamo s dikciou zákonného zákazu. V tejto súvislosti dovolateľ poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vo veci sp. zn. 3Cdo/144/2010.

19.2. Prvostupňový súd sa na základe úplne nezmyselnej úvahy ohľadom toho, že zákon o dani z darovania by obchádzali zmluvy o pôžičke a nie zmluvy darovacie vyhol akémukoľvek zdôvodneniu, prečo sú teda darovacie zmluvy s ohľadom na vyššie uvedenú argumentáciu dovolateľa s poukazom na § 39 Občianskeho zákonníka platné. Takýto záver prvostupňového súdu bol nielenže nesprávny, nelogický a absurdný, ale opätovne vedie k nepreskúmateľnosti napadnutého rozsudku. Odvolací súd na tieto argumenty žalobcu nijako vo svojom rozsudku nereagoval a nekriticky potvrdil zjavne neudržateľné a iracionálne úvahy prvostupňového súdu, ktoré sú o. i. aj v rozpore s platnou a účinnou právnou úpravou obsiahnutou v zákone č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka.

19.3. Dovolateľ považoval prvostupňové rozhodnutie súdu za nepreskúmateľné, nakoľko sa súd presvedčivo nevysporiadal s uvedenými argumentmi žalobcu. Odvolací súd odignoroval všetky tieto argumenty, ktoré sú podporené aj judikatúrou slovenských a českých súdov a postupom podľa § 387 ods. 2 CSP potvrdil nepreskúmateľné a arbitrárne rozhodnutie prvostupňového súdu s tým, že sa v celom rozsahu stotožňuje s jeho odôvodnením, a preto sa v odôvodnení obmedzuje len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, pričom sám sa v predchádzajúcom svojom rozhodnutí (zrušenom Najvyšším súdom Slovenskej republiky) sa od tohto odôvodnenia odklonil. Odvolací súd sa vôbec nezaoberal ani argumentami žalobcu ohľadom posudzovania vešiakovkej steny, vstavanej skrine a kuchyne včítane žulovej kuchynskej dosky. Prvostupňový súd predmetné veci nepovažoval za súčasť stavby rodinného domu. Žalobca uvádzal, že pokiaľ ide o tieto veci, je potrebné aplikovať § 120 ods. 1 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého súčasťou veci a všetkého čo k nej podľa povahy patrí a nemôže byť oddelené bez toho, že by sa tým vec znehodnotila. Tieto veci teda rozhodne predstavujú, (keďže sú vstavané), súčasť hlavnej veci nehnuteľnosti a tým pádom aj hlavná vec, pokiaľ ide o ustálenú judikatúru slovenských súdov, musí patriť nevyhnutne do BSM. Žalobca poukázal napr. na rozsudok Krajského súdu v Žiline zo 6. augusta 2013 sp. zn. 5Co/88/2013, v ktorom tento súd uviedol, že: napr. umývadlo, batérie, sprchový kút a pod. predstavujú súčasť hlavnej veci, keďže sú zabudované. Úvaha súdu ohľadom toho, že tieto súčasti by neovplyvnili hodnotu stavby rodinného domu sú neudržateľné. Je predsa zrejmé, že nehnuteľnosť bez takéhoto elementárneho vybavenia je menej hodnotná ako nehnuteľnosť s takýmto vybavením.

20. Dovolací dôvod uplatnený podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP dovolateľ nastolil k vyriešeniu právnej otázky, a to takej, že ak z peňazí požičaných jednému z manželov bola nadobudnutá určitá vec alebo majetková hodnota, patrí aj táto hodnota do masy BSM. Tento záver vyplýva z rozsudku Najvyššieho súdu ČSSR z 28. novembra 1969 vo veci sp. zn. 8C/36/1969, R 57/1970. Toto je teda dôvod, prečo by vec nadobudnutá z peňazí požičaných žalovanej 1/ ako jednému z manželov mala patriť aj žalobcovi. Na tento judikát dovolateľ poukazoval, avšak prvostupňový a odvolací súd ho opätovne prehliadli. V tomto smere je teda prípadne založený dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, keďže sa odvolací súd plne stotožnil s argumentáciou prvostupňového súdu.

21. Vo vzťahu k uplatnenému dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP dovolateľ akcentoval, že vôli účastníkov právneho vzťahu je možné dať prednosť, resp. zohľadniť ju pri interpretácii právneho úkonu len v tom prípade, ak je právny úkon z hľadiska svojho slovného vyjadrenia nejasný a táto vôľa účastníkov právneho vzťahu môže prispieť k jeho objasneniu. Svoju argumentáciu podložil rozhodnutím Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 21Cdo/4901/2007 a 29Cdo/457/2011, s ktorými sa prvostupňový súd v napadnutom rozhodnutí nevysporiadal, a preto považuje predmetné rozhodnutie v tejto časti za nepreskúmateľné. V uvedených rozhodnutiach sa uvádza, že: „Vznikne - li pochybnosť o obsahu právneho úkonu z hľadiska jeho určitosti alebo srozumiteľnosti, je treba sa pokúsiť pomoci výkladu právneho úkonu odstrániť takové nejasnosti. Podľa ustálené judikatury soudu výklad právneho úkonu môže smerovať len k objasneniu toho, čo v ňom bolo prejavom a vôle jednajúceho se při výklade právneho úkonu vyjádřeného slovy uplatní jen není - li v rozporu s jazykovým projevem.“. Najvyšší súd Slovenskej republiky obdobnú vec ešte nejudikoval, a preto bol namiesto dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, pričom bolo žiaduce prikloniť sa v tomto smere k judikatúre Najvyššieho súdu Českej republiky, nakoľko išlo o interpretáciu totožného zákonného ustanovenia.

22. Žalované 1/ a 2/ sa k predmetnému dovolaniu vyjadrili a navrhli, aby dovolací súd v zmysle § 447 písm. f) CSP dovolanie odmietol a priznal žalovanej 1/ a 2/ náhradu trov konania, alternatívne v zmysle § 448 CSP dovolanie zamietol a priznal žalovanej 1/ a 2/ náhradu trov konania.

23. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podali v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strany zastúpené v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorých neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

24. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

25. V hierarchii postupu dovolacieho prieskumu platí, že dovolací súd najprv skúma prípustnosť dovolania z dôvodu zmätočnosti a až ak namietaný dôvod podľa § 420 CSP preukázaný nie je, pristúpi subsidiárne dovolací súd k prieskumu dovolacieho dôvodu spočívajúceho v správnosti právneho posúdenia veci (§ 421 CSP). Vychádzajúc z vyššie uvedeného dovolací súd prednostne pristúpil k posúdeniu existencie namietanej vady podľa § 420 písm. f) CSP.

26. Podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

27. Dovolateľ vyvodzujúc prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP namietal nepreskúmateľnosť napadnutého rozhodnutia, arbitrárnosť, nedostatočné odôvodnenie, ktoré nedáva odpoveď na kľúčové argumenty žalobcu.

28. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov.

29. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018, bod 26., 5Cdo/57/2019, bod 9., 10.) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola účastníkovi odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, či rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní, (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

30. Ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody (§ 387 ods. 2 CSP); odvolací súd sa však v odôvodnení musí zaoberať podstatnými vyjadreniami strán prednesenými v konaní na súde prvej inštancie, ak sa s nimi nevysporiadal v odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie a rovnako sa odvolací súd musí vysporiadať s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní (§ 387 ods. 3 CSP).

31. Aj v konaní na odvolacom súde treba dôsledne trvať na požiadavke úplnosti, výstižnosti a presvedčivosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu.

31.1. Súčasťou obsahu práva na spravodlivé súdne konanie je právo strany sporu na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne odpovie na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany (§ 387 ods. 3 CSP). Nerešpektovanie tohto kogentného ustanovenia zakladá prípustnosť a dôvodnosť dovolania (porov. sp. zn. 4Cdo/125/2019). Dodržiavanie povinnosti odôvodniť rozhodnutie má zaručiť transparentnosť a kontrolovateľnosť rozhodnutí súdov, a tak vylúčiť svojvôľu v tomto procese. V právnom štáte by nemali vzniknúť pochybnosti, či sa súd s určitou, druhou stranou výslovne prezentovanou otázkou zaoberal, či nie; odpoveď by mala byť zrejmá z odôvodnenia súdneho rozhodnutia.

31.2. K tomuto dôvodu prípustnosti dovolania treba uviesť, že ustálená judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ESLP) uvádza, že súdy musia v rozsudkoch jasne a zrozumiteľne uviesť dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia, musia sa zaoberať najdôležitejšími argumentami vznesenými stranami sporu a uviesť dôvody pre prijatie alebo odmietnutie týchto argumentov, a že nedodržanie týchto požiadaviek je nezlučiteľné s ideou práva na spravodlivý proces (pozri napr. *Garcia Ruiz v. Španielsko*, *Vetrenko v. Moldavsko*, *Kraska v. Švajčiarsko*). Judikatúra ESLP síce nevyžaduje, aby na každý argument strany bola v odôvodnení rozhodnutia súdu daná odpoveď, trvá však na tom, že ak ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď súdu práve na tento argument (*Ruiz Torija c. Španielsko* z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - A, s. 12, § 29, *Hiro Balani c. Španielsko* z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - B, *Georgiadis c. Grécko* z 29. mája 1997, *Higgins c. Francúzsko* z 19. februára 1998).

31.3. Rovnako, podľa stabilizovanej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre

jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (IV. ÚS 14/07). Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (napr. III. ÚS 107/07). V prípade, keď právne závery súdu z vykonaných skutkových zistení v žiadnej možnej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplývajú, treba takéto rozhodnutie považovať za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd (I. ÚS 243/07). Súd by mal byť preto vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení koherentný, t. j. jeho rozhodnutie musí byť konzistentné a jeho argumenty musia podporiť príslušný záver. Súčasne musí dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda inými slovami na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé (I. ÚS 243/07, I. ÚS 155/07, I. ÚS 402/08).

32. Aj najvyšší súd už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach, práve pod vplyvom judikatúry ESLP a ústavného súdu, zaujal stanovisko, že medzi práva účastníka civilného procesu na zabezpečenie spravodlivej ochrany jeho práv a právom chránených záujmov patrí nepochybne aj právo na spravodlivý proces, a že za porušenie tohto práva treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť, je totiž odrazom práva účastníka konania na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatneného návrhu, ako aj špecifickými námietkami účastníka konania. Porušením uvedeného práva účastníka konania na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej, sa účastníkovi konania, (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom), odníma možnosť náležite skutkovo, aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

33. K práve uvedenému sa v odvolacích konaniach pridružuje i faktor umožnenia odvolaciemu súdu v prípade, ak sa v celom rozsahu stotožní s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, obmedziť sa v odôvodnení len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody (§ 387 ods. 2 CSP). V podstate pri potvrdení rozhodnutia súdu prvej inštancie odvolací súd spravidla vo svojom rozhodnutí preberá skutkové a právne závery súdu prvej inštancie. V týchto prípadoch stačí, ak odvolací súd v odôvodnení rozsudku iba poukáže na relevantné skutkové zistenia a stručne zhrnie právne posúdenie veci, keď späťnosť potvrdzovaného a potvrdzujúceho rozsudku vytvára ich organickú (kompletizujúcu) jednotu a rozhodnutie odvolacieho súdu v sebe tak zahŕňa po obsahovej stránke aj odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie. Aj v prípade, že sa odvolací súd plne stotožňuje so závermi súdu prvej inštancie, nezbavuje ho to zákonnej povinnosti (§ 387 ods. 3 CSP) vysporiadať sa v odôvodnení svojho rozhodnutia s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní.

34. V prípade, že odvolacie námietky strany konania len kopírujú jej námietky vznesené pred súdom prvej inštancie a odvolací súd sa s argumentáciou súdu prvej inštancie reagujúcou na tieto námietky stotožňuje, potom z jeho strany samozrejme nie je dôvod argumentáciu opakovať a nepoukázať len na relevantné odôvodnenie rozhodnutia súdu prvého stupňa. Pokiaľ však odvolacia argumentácia smeruje výslovne k záverom napadnutého rozsudku súdu prvého stupňa s poukazovaním na ich rozpornosť, (či už so zisteným skutkovým stavom, s právnou úpravou, či s poukazovaním na samotnú vnútornú nekonzistentnosť jednotlivých jeho záverov), potom je povinnosťou odvolacieho súdu na takúto konkrétnu odvolaciu argumentáciu primerane reagovať.

35. Odvolací súd síce aplikoval postup podľa § 387 ods. 2 CSP, ale nie aj postup daný v § 387 ods. 3 CSP. Dostal sa tak mimo limitov práva na spravodlivý proces chráneného nielen článkom 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ale aj s článkom 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (5Cdo/204/2011, 4Cdo/120/2019). Pokiaľ odvolací súd vôbec nepristúpi k vysporiadaniu sa s podstatnými argumentami odvolateľa, tieto bez primeraného vysvetlenia ignoruje a neaplikuje relevantnú

právnú úpravu, porušuje tým právo odvolateľa na spravodlivý proces (por. II. ÚS 120/2020).

36. Preskúmaním napadnutého rozhodnutia najvyšší súd dospel k záveru, že uvedenými zákonnými pravidlami sa odvolací súd striktne neriadil a aj napriek výslovnému príkazu stanovenému v § 387 ods. 3 CSP sa s podstatnými tvrdeniami dovolateľa uvedenými v odvolaní nevysporiadal. Uvedené platí predovšetkým o tých námietkach, ktoré z pohľadu rešpektovania práva na spravodlivý proces možno označiť za také, ktoré si vyžadovali špecifickú odpoveď. Dovolateľ v odvolaní namietal rozpory v záveroch súdu prvej inštancie týkajúce sa preukázania prijatia peňažných prostriedkov ako daru so súčasným konštatovaním súdu, že k vzniku zmluvy o pôžičke medzi žalovanou 1/ a 2/ nikdy nedošlo z dôvodu, že sa neuskutočnilo fyzické odovzdanie peňazí. Odvolací súd síce dospel k záveru, že k platnému uzatvoreniu zmlúv o pôžičke nedošlo (plne sa v tomto stotožniac so závermi súdu prvej inštancie), avšak s konkrétnymi námietkami dovolateľa sa bližšie nezaoberal a na jeho argumenty smerujúce k ním tvrdenej rozpornosti záverov súdu prvej inštancie nedal žiadnu odpoveď. Nereagoval tiež ani na ďalšie námietky majúce snahu preukázať, že v predmetnej veci išlo o pôžičku, keď dovolateľ namietal, že žalovaná 1/ previedla na žalovanú 2/ vlastnícke právo k nehnuteľnostiam bezodplatne. Odvolací súd odignoroval aj námietky žalobcu týkajúce sa neplatnosti právneho úkonu podľa ustanovenia § 39 Občianskeho zákonníka, keď žalobca argumentoval, že aj disimulovaný právny úkon, (ktorým podľa záverov súdu prvej inštancie bola darovacia zmluva) odporuje zákonu. Pokiaľ išlo o odvolaciu argumentáciu týkajúcu sa judikatury riešiacej otázku simulovaných právnych úkonov, či nadobudnutia veci do BSM z pôžičky len jednému z manželov, odpoveď odvolacieho súdu spočívala bez konkrétnejšieho vysvetlenia len v konštatovaní, že táto judikatúra nie je pre posúdenie veci samej rozhodná.

37. Uvedený postup odvolacieho súdu, ktorý v napadnutom rozhodnutí primerane nereagoval na námietky vznesené žalobcom v odvolaní, odporuje princípom materiálneho právneho štátu. Ako už najvyšší súd uviedol, bolo povinnosťou odvolacieho súdu vysporiadať sa s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní žalobcu (§ 387 ods. 3 CSP), a keďže odvolací súd nezaujal k otázkam urobeným súčasťou odvolania žiadne konkrétne stanovisko, dovolaciemu súdu nezostalo prijať iný záver než ten, že došlo k zaťaženiu konania pred odvolacím súdom tvrdenou zmätočnosťou vadou podľa § 420 písm. f) CSP.

38. Keďže dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP je nielen prípustné, ale aj dôvodné, bolo potrebné napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zrušiť (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu vrátiť na ďalšie konanie (§ 450 CSP). Náprava zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu je v tomto prípade postačujúca (§ 449 ods. 2 CSP), nakoľko to bol odvolací súd, komu bolo namieste pričítať dovolaním vytýkanú vadu zmätočnosti.

39. Rozhodovacia prax najvyššieho súdu je ustálená v tom, že existencia dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP je sama osebe dôvodom na zrušenie rozsudku odvolacieho súdu a vrátenie veci na ďalšie konanie bez toho, aby sa dovolací súd zaoberal ďalšími dovolacími námietkami dovolateľa a správnosťou právnych záverov (§ 421 ods. 1 písm. a) a písm. b) CSP), na ktorých spočíva zrušované rozhodnutie odvolacieho súdu. V prípade dôvodne namietanej vady zmätočnosti ide o procesnú nesprávnosť zásadného charakteru, pri ktorej je predčasné podrobiť napadnuté rozhodnutie meritórnemu dovolaciemu prieskumu (porov. 1Cdo/166/2017, 2Cdo/88/2017, 3Cdo/146/2018, 4Cdo/191/2018, 5Cdo/29/2016, 8Cdo/70/2017). V hierarchii postupu dovolacieho prieskumu v nadväznosti na uvedené potom platí, že ak dovolací súd zistí, že dovolanie je prípustné a dôvodné z dôvodov zmätočnosti, nemusí už skúmať uplatnený dovolací dôvod nesprávneho právneho posúdenia veci podľa § 421 ods. 1 CSP a napadnuté rozhodnutie musí zrušiť (m. m. II. ÚS 89/2018, IV. ÚS 372/2020, IV. ÚS 589/2021).

40. Najvyšší súd v danom prípade pripomína, že súdy musia nielen rešpektovať právo, ale aj jeho výklad a aplikácia musí smerovať k spravodlivému výsledku. Spravodlivosť musí byť vždy prítomná v procese, ktorým sudca interpretuje a aplikuje právo ako hodnotový činiteľ. Pre hľadanie práva je vždy nevyhnutné vychádzať z individuálnych okolností každého jednotlivého prípadu, ktoré sú založené na skutkových zisteniach. Mnohé prípady a ich špecifické okolnosti môžu byť komplikované a netypické, čo však

nezbavuje súdy z povinnosti urobiť všetko pre spravodlivé riešenie sporu.

41. Najvyšší súd pritom zdôrazňuje, že dostatočné a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia je v demokratickom právnom štáte základnou podmienkou legitimity každého rozhodnutia súdu. Iba ak je rozhodnutie súdu dostatočne, racionálne a presvedčivo odôvodnené, má verejná moc morálne právo vynucovať jeho rešpektovanie a adresáti rozhodnutia majú morálnu povinnosť ho rešpektovať. Ak súd takto nedokáže odôvodniť svoje rozhodnutie, jeho rozhodnutie sa tým stáva neobhájiteľné, čomu je potrebné sa v ďalšom konaní vyvarovať. Nie v neposlednom rade je dôležité prihliadnuť aj na skutočnosť, že zrozumiteľné odôvodnenie rozhodnutia, podporené jasnými argumentmi opierajúcimi sa o preukázaný skutkový stav a naň sa vzťahujúcu právnu úpravu, vzbudzuje prirodzenú autoritu a môže byť aj neúspešným účastníkom konania prijaté omnoho priaznivejšie.

42. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

43. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.